

A Duna – nyitott könyv

Kortárs fotótárlat a Mai Manó Házban

A földrészünket és fővárosunkat átszelő folyamról látható csoportos kiállítás Budapesten, a Nagymező utca 20. sz. alatt. A május elsejéig megtekinthető tárlat ismeretlen szerzők archív képeiből és hűsznál is több, élvonalbeli kortárs magyar fotóművész utóbbi éveiben készült terméséből kínál látnivalót.

Az esztergomi Duna Múzeum, a Fortepan és az MTI archívumából kölcsönzött, illetve a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete Fotóművészeti Tagozata által rendezett, Duna-tematikájú kiállítások anyagából érkezett felvételek folyamatos vetítése még teljesebbé teszi a látogatók számára az élményt.

A lépcsőfordulóból nyíló kis galériában, a történeti részlegen – *Kincses* Károly kurátor kezdeményezésére – a Fortepan fényképtárából előkerült egykori, névtelen felvételekre *Hegedűs* 2 László és *Klotz* Miklós készített friss reagálásokat, majd ezeket egy sajátos lenticular eljárással több rétegben összeillesztették. (A lenticular, vagy más néven lencselemez olyan nyomdaipari eljárás, amely során egy műanyag lemez felületén lencsesorokat alakítanak ki, s azok a létrehozott kép különböző részleteit nagyítják fel, vagy a ránézeti szögtől függően különböző képeket láttatnak. – *A szerk.*) A különleges módszer jóvoltából minden néző, amint lassan elhalad a kép előtt, a változó szemszögekből – függőleges és vízszintes irányban egyaránt – mást és mást lát. A múlt s a jelen összekapcsolására jó alkalmat adott például a Duna-kanyar 1952-es panorámája az érintetlen természet látványával és egy távolba tekintő nőalakkal. A rendszerváltás idején, a tervezett gátépítés elleni tömeges tiltakozások nyomán félbe hagyott meder-elterelés, majd a részleges helyreállítás után kialakult mai állapot ezzel áll párhuzamban. Érdekes összevetésre adnak lehetőséget az Erzsébet híd világháborús csonkjaitól az 1963-as újjáépítés utáni terheléses próba megrakott teherautó-sorain át a mostani, több sávú gépkocsiforgalmáig terjedő képváltozatok is. *Klotz* „*Elmegy a hajó*” című mozgás-tanulmánya vagy a „*Navigare necesse est*” (Hajózni szükséges) klasszikus közmondását idéző kompozíciója – a budai rakparton, előtérben egy újságból hajtogatott papírcsónakkal, a pesti oldalon pedig az Országház távoli sziluettjével – szintén elgondolkodtató. *Hegedűs* 2 László 2011-ben készített ötrészes „*Hullám*” sorozata a természet kimeríthetetlennek tűnő erejét jelképezi...

Duna-parti idill (Fortepan archívum)

Bicajos fiúk a budai rakparton (Fortepan archívum)

Úszóverseny a Margitsziget mentén (Fortepan archívum)

Gyenis Tibor: Elysium (2011, lambda print)

A jelenkort idéző termekben a remek rendezői ötletek Csizek Gabriellának köszönhetőek. Egész falakat tölt be például Hangay Enikő „Duna-fűz-ér”-nek elkeresztelt, 2006-2011 közötti, színes és fekete-fehér, sok kisebb-nagyobb részből álló műve, amely egyrészt karton alapon, másrészt áttetsző molinókon még az ajtóközben is alálóg, így mindkét feléről megtekinthető. A Margit híd töredezett mészkőszobra egy függőállványon lógó, felújító munkásra rímel, a sóderkotró hajó nappali és nyári ellenpontjai pedig a Duna-parton robogó HÉV-szerelvény kivilágított ablakai. A lakótelepi háztömb prózai sivárságára a stégen csokolózó szerelmespár romantikája felel... Szabics Ágnes „Túlélési gyakorlat” nyolcrészes installáció, amely Bartók Béla „Tükörjáték” című zongoradarabjából indulva ki, egy algoritmus szerint rendezte el halakról és madarokról készült fotóit. Ezeket a tejjüvegszerűen matt motívumokat plottervágással (réteges fólia-nyomtatványon – *a szerk.*) jelenítette meg. Az ezüstösen fényes felületen így különlegesen szép kontrasztos képek keletkeztek, amelyek a szerzői szándék szerint megtapinthatók is. Telek Balázs „Aranykapu” triptichonja idegenforgalmi plakátnak is beillene, amikor „halszemoptikával” ábrázolja a rálátást a Lánchídról a Várra. Benkő Imre „Hajógyári sziget” kvartettje a termék-reklámok tömörségével él, amikor bal csuk-

lóján viselt belépő-karkötőkkel idézi a korábbi szabadtéri fesztiválok emlékét. Fátyol Viola „Land-art a Duna-deltában” című kettős képe a mértani elvontságot (a víz színén úszó, raszteresen rögzített fehér műanyag téglalapokat) ütközteti az organikus absztrakcióval (az ezeket fokozatosan összegyűrő hullámokkal). A groteszk felé hajlik Eperjesi Ágnes „Water Book (1992-2006)” tanulmánya a plexi dobozba helyezett, vízzel töltött műanyag-zacsokkal, akárcsak Csontó Lajos „Szamarak” sorozata az állati fejmaszkokat hordó emberpárokkal.

Miközben régi, névtelen, vidéki felvételeken parasztgyerekek játszanak, falusi felnőttek munkálkodnak, libák kószálnak a vízparton, a városi környezetben készített társaikon a hídászok pontonjáról fejest ugró kiskatonák csoportja látható gyakorlatozás közben. A Duna-téma hagyományosabb megközelítése is megcsodálható a különféle nap-és évszakokban készült képeken. Dezső Tamás (Itt, valahol) a vízparti nyárfasorra, a gyalogút melletti padokra; Gyenis Tibor (Elysium) a vízből égre meredő, kiszáradt fa koronáján tanyázó tinédzserekre; Hermann Ildi (Nyaralók) a cölöpökön álló csónakházak előtti stégen napozó lányokra, pecázókra és úszkálókra; Kelemen Zsuzsanna (Nulla fok I-II.) a behavazott gyepre és befagyott jégpán-

célra összpontosít. Napjaink fonákságait jelképezi Illés Barna képsorozata (Terápia), a sátor körüli réten evező fiúval és fűben horgászó apával, illetve a lepedőbe burkolt manókenek – a hajdani mosónők mozdulataira emlékeztető – ruha-öblítésével és teregetésével. A Duna-deltában Szalontai Ábel azt emelte ki, amint Sukosan legújabb divat szerint mintásan kikövezett, vaskorlátos mólójának mesterséges környezete mögött a szó szoros és átvitt értelmében „ködbe vész” a víz, de Cetate vízparti emelődaruinak monstrumai alól egyelőre még látható a nádas a távolban. A Duna romániai torkolata ihlette meg Molnár Zoltánt is. Az ő képein a Partizani településen bivalycsordát terelő helybéli kislányok, a Sulinág partján önfeledten vízbe ugráló klottgatyás fiúk, és a tengerparton egy hidroplán szárnya alatt, felszállásra váró fiatalok láthatók. Persze még hosszasan folytathatnánk a felsorolást...

Az időszaki tárlatot kiegészítő programok is gazdagítják. A Magyar Fotográfusok Háza és az Indafotó a tárlat témájához kapcsolódó fényképpályázatot hirdetett. A kiállítás teljes időtartama alatt – az esztergomi Duna Múzeummal karöltve – Frankl Aljona és Szilágyi Lenke fotográfus közreműködésével rendszeres múzeumpedagógiai foglalkozásokat is szerveznek.

W. I.